

ció local en una part de la Vall d'Aran). Per a la freqüència de les metàtesis en gascó, veg. el treball fonamental de Grammont, *MSL* XIII, 73-90, i Rohlfs, *Le Gc.*, 167, § 480, amb exemples tant o més violents que aquest. — 12 AKuhn (*ZRPb*, LV, 623) diu haver sentit a Echo *mogórra* com a adjectiu de l'ovella «von der Drehkrankheit befallene» (en lloc de *modorra*, que apunta en nou localitats alt-aragoneses); però deu ser una alteració recent o un error d'audició. Palay apunta *magórro* a Bigorra, però com que és amb el sentit de «femelle stérile qui ne prend jamais» deu ser mot independent, alteració de l'arag. *machorra* o altra cosa (suposant que no sigui forma inexacta).

Modós, V. *mode* *Móduga*, V. *módega* *Modugany*, V. *madoganya*, *magadanya* (MAGANYAR) *Moduguer*, V. *módega* *Mòdul*, *modulació*, *modular*, V. *mode*

MOFA, 'escarni, butla', mot de creació expressiva, que indica la inflor despectiva dels llavis bufats; és comú a les tres llengües hispàniques, en totes les quals apareix quasi pel mateix temps; i, amb algunes variants de forma i de sentit, es retroba en altres llengües veïnes i en català antic. □ 1.^a doc.: S. XVII.

Ja figura en vells romanços tradicionals, com un que té aire de ser del S. XVI, més aviat que del XVII: «A la vila de Tolosa n'hi ha tres estudiants / que segueixen els estudis per a ser-ne capellans; / ja n'encontran tres donzelles que'ls en van conversejant, / comensan a dir-los *mojas*, *mojas* els hi van tornant; / las ninetas són sentidas, al Batlle van a trova'n: / Vingui, vingui, senyor Batlle a agafà tres estudiants», MilàF (*Romillo*, 208.4; ja en l'ed. de 1853, p. 6; en el vol. Pujol-Puntí, 40, versió nova). En un altre, que tampoc no és recent: «Ninas de Montseny, ya fòssiu casadas / --- / yo me'n encontrei a la Marianna: / —Ahunt aneu, amor, / ahunt aneu vós ara? / --- / assenteu's aquí y no aneu a plassa, / que *moja* us faran totas las maynadas / ---», id., 282.12 (cf. Pujol-P., 40).

En diccs., el primer és el DTo. de 1647: «*moja*, *matraca*, vide *escarni*», «*mojador*, *burlador*, *escarnidor*: *scurra*, *çavillator* ---», «*mojas de algú*: vide *burlarse*» (l'ed. de 1670 afegeix «*burlar*, *mojar*, *fer escarn de algú*: suggillare); el Lacav. hi afegeix alguna frase, com «*fer de algú moja*», «*ser la moja dels altres*». I tant *moja* com *mojar*, *mojat* i *mojador*, figuren en el Belv. etc. Roig i Jalpí, no del tot ignorant de la llengua antiga, no devia sentir-lo com a mot recent ni acastellanat quan l'introduí en el seu «Boades» de 1673.

Encara val més el testimoni dels bons escr. Renaix. que l'usen quasi tots, sense llevar-ne els més exigents: «preguntar en to de *moja*», «somris *mojeta* i gruixuts mostatxos», tots dos en Pons i Massaveu, «per acabar-se'n de *mojar*, han trencat lo plat», EmVilanova; «si el filòsof té fills --- serà una mala obra revoltar-los contra el medi social i disposar-los per ser la *moja* dels seus contemporanis», Coromines (*Vida Austera* I, iv, 60

O. C., 675b).

No hi ha millor senyal de vida castissa en una llengua que la formació de derivats, i més si són derivats propis d'ella i estranys a les veïnes. *Mofeta*, tan corrent i vivaç en el Princ. i també val. (Escrig), és creació exclusivament catalana, estranya a les altres llengües hispàniques; i el trobem en escriptors de lèxic ben nostre (encara que és inexacta la frase atribuïda a NOLLER, que en realitat parla d'un «obrer, que com a guerxolí, era *burlata* ---»), «vet allà la cara d'un vell *mofeta*, plena de sots i tavelles, coronada d'una blanca lluïssor de cabells; em fa l'ullet, somriu amb malícia, se fon...», Ruyra (*La Parada*, p. 18).

No ens costarà d'afegir-hi molts altres derivats, estranys tots ells al castellà: «en ma pobra barraqueta --- tots me respectan --- al exir d'allí --- sempre 'm perseguexen ab mirades *moferes*, y ab gestos despreciadors, la canalla mal criada y'ls grandassots desvergonyits», EmVilanova (*Escenes Barc.*, p. 152); «Vaig acabar de baixar l'escala: al peu d'ella m'esperava el pare, que, així que em tingué al seu costat, m'indicà, amb una braçada en rodó, la petita peça on érem, i va dir, entre majestuós i *mofaire*: —La cambra capitana», Ruyra (*El rem de trenta-quatre*, 1902 = *Pinya de R. II*, 20); «La desmenjada Fineta ho havia mirat tot, ho havia elogiat tot en to afectuosíssim, però --- bellugant el caparró i fent una rialleta, si fa o no fa *mofo-sa*, havia dit que no; cremats tots els cartutxos ---», NOLLER (*La Febre d'Or II*, 18).

Altament el mot és avui d'ús general a tot o quasi tot el territori lingüístic, si bé no en tinc dades valencianes anteriors al dicc. d'Escrig, 1851; ni als diccs. menorquins de FebrCard. (*mòfa*, *mojar* i *mojar-se*) i mallorquins DFgra. («~: burla y irrisió; *fer moja*: *mofar*»), que recull tan pocs mots que no siguin genuïns, i *Damen*. A tot el Princ., al P. Val. (Escrig) i a Menorca (FebrCard.), almenys, es pronuncia amb ò oberta, i no pas *moja* com diu *AlcM*, que deu ser una pronúncia mallorquina (de fet el DFgra. no li posa ò com fa amb les obertes, sistemàticament), però àdhuc aquesta divergència local és natural en un mot de formació expressiva. No sé per què *AlcM* diu «probablement pres del castellà», car no sols no n'hi ha indicatiu etimològic ni geogràfic, sinó que, tant en castellà com en portuguès i en català, és una creació moderna de la llengua: en portuguès *mojar* documentat des del segle XVII (i *mojador* ja un cop en el XVI), en castellà *moja* només des d'un dicc. de 1580 i *mojar* d'un de 1495: però és perquè la lexicografia castellana fou més copiosa en aquell temps que la nostra. *Befa*, que semblen preferir els autors de l'*AlcM*, sí que és un italianisme d'entrada moderna, i que en castellà apareix arrelat des de bastant abans que en la nostra llengua.

En el DCEC/DECH demostro que són falses les diverses etimologies germàniques que s'havien imaginat, a base de mots germànics suposats; i que, en canvi, hi ha una sèrie de mots germànics, italians, occitans i francesos, de formació anàloga i de sentits no pas iguals, però no ben inconnexos, i tots ells expressius.